Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhdeksäs jaosto)

4 päivänä heinäkuuta 2024*

Muutoksenhaku – Henkilöstö – Väliaikaiset toimihenkilöt – Arviointikertomus – Perusteluvelvollisuus – Huolenpitovelvollisuus – Kumoamiskanne ja vahingonkorvauskanne

Asiassa C-5/23 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 5.1.2023,

Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto (EUIPO), asiamiehinään aluksi G. Predonzani ja K. Tóth, sittemmin K. Tóth,

valittajana,

ja jossa muuna osapuolena on

KD, edustajinaan D.-A. Pappa, dikigoros, sekä A. Pappas ja S. Pappas, avocats,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja O. Spineanu-Matei sekä tuomarit J.-C. Bonichot (esittelevä tuomari) ja S. Rodin,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

tuomion

1 Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto (EUIPO) vaatii valituksellaan unionin tuomioistuinta kumoamaan unionin yleisen tuomioistuimen 26.10.2022 antaman tuomion KD v. EUIPO (T-298/20, EU:T:2022:671; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla unionin yleinen tuomioistuin kumosi KD:stä vuoden 2019 arviointikierroksella laaditun arviointikertomuksen (jäljempänä riidanalainen kertomus).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavat henkilöstösäännöt

2 Europan unionin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) 43 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Virkamiehen pätevyydestä, tehokkuudesta ja käytöksestä viranhoidossa laaditaan vuosittain arviointi kunkin toimielimen nimittävän viranomaisen 110 artiklan mukaisesti vahvistamien säännösten mukaisesti. Arvioinnissa todetaan, onko virkamiehen suoritustaso ollut tyydyttävä. Kunkin toimielimen nimittävä viranomainen vahvistaa säännökset, joilla annetaan oikeus hakea arviointimenettelyssä muutosta, mikä on tehtävä ennen 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun valituksen tekemistä.

Palkkaluokasta AST 5 alkaen arviointiin voi sisältyä myös virkamiehen työsuorituksen perusteella annettava lausunto siitä, onko hänellä hallintovirkamiehen tehtävien hoitamisessa vaadittavia ominaisuuksia.

Arviointi annetaan tiedoksi virkamiehelle. Virkamiehellä on oikeus tehdä siihen kaikki tarpeellisiksi katsomansa huomautukset.”

3 Henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Jokainen näissä henkilöstösäännöissä tarkoitettu henkilö voi tehdä häntä koskevasta toimenpiteestä valituksen nimittävälle viranomaiselle, jos kyseinen viranomainen on tehnyt päätöksen tai jos se on jättänyt henkilöstösäännöissä edellytetyn toimenpiteen tekemättä. Valitus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa. Tämä määräaika alkaa:

– päivänä, jona toimenpiteestä julkaistaan tieto, jos on kyse yleisluontoisesta toimenpiteestä,

– päivänä, jolloin päätös on ilmoitettu asianomaiselle, ja joka tapauksessa viimeistään sinä päivänä, jolloin se, jota asia koskee, on saanut tiedon siitä, jos kyse on yksilöön kohdistuvasta toimenpiteestä; kuitenkin, jos yksilöön kohdistuva toimenpide vaikuttaa kielteisesti muuhun henkilöön, määräaika kyseisen henkilön osalta alkaa siitä päivästä, jolloin hän on saanut tiedon siitä, mutta joka tapauksessa viimeistään julkaisupäivänä, ja

– vastauksen antamiselle asetetun määräajan päättymispäivästä, kun valitus koskee l kohdassa tarkoitettua hiljaista hylkäämispäätöstä.

Viranomainen antaa perustellun päätöksensä sille, jota asia koskee, neljän kuukauden kuluessa valituksen esittämispäivästä. Jos valitukseen ei ole vastattu tämän määräajan kuluessa, asian katsotaan tulleen hylätyksi hiljaisella päätöksellä, josta voi tehdä valituksen 91 artiklan mukaan.”

4 Henkilöstösääntöjen 110 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Kunkin toimielimen nimittävä viranomainen hyväksyy yleiset säännökset näiden henkilöstösääntöjen täytäntöönpanemiseksi kuultuaan henkilöstökomiteaa ja henkilöstösääntökomiteaa.

2. Komission näiden henkilöstösääntöjen soveltamiseksi hyväksymiä täytäntöönpanosääntöjä, myös 1 kohdassa tarkoitettuja yleisiä täytäntöönpanosäännöksiä, sovelletaan virastoihin soveltuvin osin. Tätä varten komissio ilmoittaa virastoille kaikista tällaisista täytäntöönpanosäännöistä viipymättä niiden antamisen jälkeen.

Tällaiset täytäntöönpanosäännöt tulevat voimaan virastoissa yhdeksän kuukautta sen jälkeen, kun ne ovat tulleet voimaan komissiossa, tai yhdeksän kuukautta sen päivän jälkeen, jona komissio on ilmoittanut virastoille kunkin täytäntöönpanosäännön antamisesta, sen mukaan, kumpi on myöhäisempi. Sen estämättä, mitä edellä on säädetty, virasto voi myös päättää, että tällaiset täytäntöönpanosäännöt tulevat voimaan aikaisemmin.

Edellä esitetystä poiketen virasto voi ennen tämän kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun yhdeksän kuukauden määräajan päättymistä ja henkilöstökomiteaansa kuultuaan esittää komission hyväksyttäväksi täytäntöönpanosääntöjä, jotka poikkeavat komission hyväksymistä täytäntöönpanosäännöistä. Samoin edellytyksin virasto voi pyytää komissiota antamaan suostumuksen siihen, että joitain näistä täytäntöönpanosäännöistä ei sovelleta. Jälkimmäisessä tapauksessa komissio voi pyynnön hyväksymisen tai hylkäämisen sijaan pyytää virastoa esittämään sen hyväksyttäväksi täytäntöönpanosääntöjä, jotka poikkeavat komission hyväksymistä.

Tämän kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun yhdeksän kuukauden määräajan kuluminen keskeytyy päivästä, jona virasto pyytää komission hyväksyntää, päivään, jona komissio ilmoittaa kantansa.

Virasto voi henkilöstökomiteaansa kuultuaan esittää komission hyväksyttäväksi myös täytäntöönpanosääntöjä, jotka koskevat eri seikkoja kuin komission hyväksymät täytäntöönpanosäännöt.

Täytäntöönpanosääntöjen antamisen yhteydessä virastoja edustaa hallintoneuvosto tai vastaava elin, joka mainitaan kunkin viraston perustamisesta annetussa unionin säädöksessä.

3. Kun sääntöjä hyväksytään toimielinten välisellä sopimuksella, virastoja ei pidetä toimieliminä. Komissio kuulee kuitenkin virastoja ennen sääntöjen vahvistamista.

4. Näiden henkilöstösääntöjen soveltamista koskevat säännöt, myös 1 kohdassa tarkoitetut yleiset täytäntöönpanosäännökset, sekä toimielinten nimittävien viranomaisten välisellä sopimuksella hyväksytyt säännöt on saatettava henkilöstön tietoon.

5. Toimielinten ja virastojen hallintoyksiköt neuvottelevat keskenään säännöllisesti näiden henkilöstösääntöjen soveltamisesta. Virastoilla on näissä neuvotteluissa yhteisedustus niiden välisellä sopimuksella vahvistettavien sääntöjen mukaisesti.

6. Euroopan unionin tuomioistuin hallinnoi rekisteriä säännöistä, jotka kunkin toimielimen nimittävä viranomainen on hyväksynyt näiden henkilöstösääntöjen soveltamiseksi, ja säännöistä,

jotka virastot ovat hyväksyneet 2 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti, siltä osin kuin ne poikkeavat komission antamista säännöistä, niiden mahdolliset muutokset mukaan lukien. Toimielimillä ja virastoilla on suora pääsy tähän rekisteriin ja täydet oikeudet muuttaa omia sääntöjään. Jäsenvaltioilla on suora pääsy rekisteriin. Komissio esittää lisäksi joka kolmas vuosi Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen kunkin toimielimen nimittävän viranomaisen näiden henkilöstösääntöjen soveltamiseksi hyväksymistä säännöistä.”

Henkilöstösääntöjen 43 artiklan yleiset täytäntöönpanosäännöt

5 EUIPO soveltaa henkilöstösääntöjen 43 artiklan täytäntöönpanemista varten henkilöstösääntöjen 43 artiklan ja 44 artiklan ensimmäisen kohdan täytäntöönpanoa koskevista yleisistä säännöksistä 16.12.2013 annettua komission päätöstä C(2013) 8985 (jäljempänä henkilöstösääntöjen 43 artiklan yleiset täytäntöönpanosäännökset). Henkilöstösääntöjen 43 artiklan yleisten täytäntöönpanosäännösten 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Viranhaltijan perusteltu kertomuksen hyväksymättä jättäminen merkitsee automaattisesti asian saattamista arvioinnin tarkastajan käsiteltäväksi. – –

– –

3. Arvioinnin tarkastajan on vahvistettava kertomus tai muutettava sitä perustellulla päätöksellä 20 arkipäivän kuluessa kertomuksen perustellun hylkäämisen päivämäärästä 2 kohdassa tarkoitetun keskustelun perusteella.

– –

4. Arvioinnin tarkastajan tekemän päätöksen jälkeen kertomuksesta tulee lopullinen. – –”

Asian tausta

6 Asian tausta esitetään valituksenalaisen tuomion 2–14 kohdassa seuraavasti:

”2. [KD, joka oli ensimmäisessä oikeusasteessa kantajana,] tuli 16.7.2015 [EUIPO:n] palvelukseen viiden vuoden ajaksi väliaikaisena toimihenkilönä Euroopan unionin muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen 2 artiklan f alakohdan nojalla. Hänet määrättiin EUIPO:n Academy-osastolle.

3 Kantaja nimitettiin 15.2.2016 ryhmänjohtajaksi.

4 Vuodesta 2015 lähtien kantajalla oli henkilökohtaisia vaikeuksia ja terveysongelmia. Nämä edellyttivät [*luottamuksellinen*]. Kantaja sai myös [*luottamuksellinen*].

5 Vuoden 2019 puolessa välissä kantajalle annettiin tiedoksi puolivuotisseurantakertomus. Tässä viimeksi mainitussa todetaan muun muassa, että kantaja ’on saavuttanut tavoitteensa toiseen neljännekseen asti osaajapankin toteuttamista lukuun ottamatta – – (keskeytetty tietosuojan liittyvien ongelmien vuoksi) ja IPDenticalin toteuttamista (tarjouskilpailu käynnissä) lukuun ottamatta’, että hän ’viihtyy ryhmänjohtajan tehtävässä’ ja että hän ’on ollut erittäin aktiivinen ja tulosorientoitunut [vuoden 2019 ensimmäisen] neljänneksen ajan’.

6 Kantaja ja hallinto kävivät keskustelua vuoden 2019 heinäkuussa.

7 Kantajaa vuoden 2019 osalta koskeva arviointikeskustelu käytiin 3.2.2020.

8 Kantaja vastaanotti 11.3.2020 riidanalaisen kertomuksen.

9 Riidanalainen kertomus alkaa otsakkeilla ’Yleiset tiedot’, ’Tiedot työntekijästä’, ’Arviointikeskustelu’ ja ’Työoloja koskevat havainnot, mukaan lukien etätyö (tarvittaessa)’. Seuraava otsake ’Tavoitteiden arviointi’, ’pitää sisällään saavutettuja tuloksia koskevan arvioinnin, johon kuuluu suoritetun työn laatu ja viranhaltijan sitoutuminen sekä [keskeiset suorituskykyindikaattorit] tämän arvioinnin kattamalta ajanjaksolta’. Tämä otsake kattaa ryhmän tavoitteet, joista jokaiseen on liitetty kuvaus kantajan omasta panoksesta sekä maininta keskeisistä tulosindikaattoreista, asianomaisesta strategisesta alasta ja arviointi ’Tavoite saavutettu’. Tavoitteen, jonka otsikko on ’Määrättyjen ja hyväksyttyjen toimintojen ja hankkeiden käyttöön ottaminen [vuoden 2020 strateginen suunnitelma] ja [vuotuinen työohjelma]’, keskeisiä tulosindikaattoreita ovat muun muassa osaajapankin perustaminen vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Kertomuksessa esitetään seuraavaksi ’yleiset huomautukset tavoitteista’, joiden yhteydessä todetaan, että kantaja on ’saavuttanut suurimman osan asetetuista tavoitteista’, mutta osaajapankin toteuttaminen on kuitenkin viivästynyt tietosuojaan liittyvien ongelmien vuoksi.

10 Seuraava otsake on ’Käytös yksikössä’. Siinä todetaan, että kantaja ’vastaa odotuksia täysin’, ’toimii hyvässä vuorovaikutuksessa työtovereidensa kanssa suorasti, avoimesti ja rehellisesti’ ja että ’hän kykenee ymmärtämään, milloin kompromissi on tarpeen’.

11 Seuraavassa otsakkeessa ’Taitojen arviointi’, on kohta ’Viranhaltijan taitojen arviointi hänen tehtäväryhmässään ja palkkaluokassaan edellytetyn pätevyyden osalta’. Tämä otsake kattaa yhdeksän taitoa. Riidanalaisessa kertomuksessa mainitaan kunkin osalta vaadittu taso, joka vastaa EUIPO:n viranhaltijalta odottamaa arvosanaa, sekä tosiasiallisesti saatu arvosana. EUIPO:n arviointiasteikossa on useita tasoja, kuten ’kehittyvä’ (1), ’riittävä’ (2) ja ’edistynyt’ (3).

12 Kantaja sai kuudesta taidosta vaaditun arvosanan 3. Yhdestä taidosta hän sai arvosanan 3, joka on korkeampi kuin vaadittu arvosana 2. Sitä vastoin taidoista ’priorisointi ja organisointi’ ja ’Paineen sietokyky’ hän sai arvosanan 2, kun taas vaadittu arvosana oli 3. Kohdassa, jonka otsikko on ’yleisiä huomautuksia taidoista’ selitetään, että hän ’kirjoittaa nopeasti, selkeästi ja oikein’ ja että hänellä on ’vakavasti otettavaa akateemista tietämystä ja hän ymmärtää tämän tietämyksen merkityksen [EUIPO:n] tasolla’. Näissä huomautuksissa täsmennetään kuitenkin, siltä osin kuin on kyse ’hänen priorisointi- ja organisointitaidoistaan, [että] joitakin kertoja häntä on muistutettu määräaikojen noudattamisesta ja ennakoimisen merkityksestä’.

13 Seuraavat otsakkeet ovat ’Kehitysohjelman arviointi’ ja ’Arvioinnin yleisarvosana’. Viimeksi mainitun osalta kantajalle annettu arvosana on ’CLR’ tai ’vastaa hoidettua tehtävää varten vaadittua tasoa’ eli EUIPO:n kuusitasoisen arviointiasteikon kolmanneksi viimeinen taso ja henkilöstösääntöjen 43 artiklassa tarkoitettu tyydyttävä taso – –. Tämän arvosanan jälkeen esitettiin ’esihenkilön yleiset arviointia koskevat huomautukset’, joiden sisältö on seuraava:

> ’Sen lisäksi, mitä heinäkuussa käydyssä keskustelussa todettiin, ja toisen vuosipuoliskon aikana [kantaja] saavutti tavoitteensa. – – [Kantaja] on hallintovirkamies, ja hänen on katsottava olevan esimerkkinä Academyn työntekijöille, koska hän on osoittanut hallitsevansa asianmukaiset taidot, varautuvansa työtehtäviin ennalta, pyrkivänsä jatkuvasti ylläpitämään ja

tarjoamaan korkeatasoisia työsuorituksia ja pyrkiessään jatkuvasti parantamaan laatua. Tässä yhteydessä häntä on joitakin kertoja pitänyt muistuttaa määräaikojen noudattamisesta ja ennakoimisesta, joihin hän on kykeneväinen.’

14 Työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen ilmoitti 1.4.2020 kantajalle päätöksestään olla uusimatta hänen työsopimustaan – –. Kyseisessä päätöksessä [tämä viranomainen] täsmensi ottaneensa huomioon riidanalaisen kertomuksen.”

Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

7 KD nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 22.5.2020 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen, jossa hän vaati yhtäältä riidanalaisen kertomuksen kumoamista ja toisaalta hänelle tämän kertomuksen vuoksi väitetysti aiheutuneen henkisen kärsimyksen korvaamista.

8 KD vetosi kanteensa tueksi kolmeen kanneperusteeseen. Näistä kanneperusteista ensimmäinen koski perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä ja puolustautumisoikeuksien loukkaamista sekä tosiseikkoja koskevaa virhettä, toinen ilmeisiä arviointivirheitä ja kolmas huolenpitovelvollisuuden laiminlyöntiä.

9 Valituksenalaisella tuomiolla unionin yleinen tuomioistuin kumosi riidanalaisen kertomuksen perustelujen puutteellisuuden, tosiseikkoja koskevan virheen ja huolenpitovelvollisuuden laiminlyönnin vuoksi.

10 Se totesi ensinnäkin, että arvioija ei ollut perustellut arvosanaa, joka KD:lle oli annettu ”Paineen sietokyvyn” taidosta.

11 Toiseksi se katsoi, että arvioija ei ollut näyttänyt toteen, että KD:lle oli todella osoitettu viitejakson aikana muistutuksia määräaikojen noudattamisesta.

12 Kolmanneksi se katsoi, että arvioija oli laiminlyönyt KD:n niiden terveysongelmien huomioon ottamisen, joista hän oli tietoinen ja jotka olivat jatkuneet viitejakson aikana, mikä merkitsi hänelle kuuluvan huolenpitovelvollisuuden laiminlyöntiä.

13 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi sitä vastoin, että riidanalaisen kertomuksen kumoaminen oli itsessään asianmukainen ja riittävä korvaus väitetyistä vahingoista, ja se hylkäsi vahingonkorvausvaatimukset.

Valituksen osapuolten vaatimukset

14 EUIPO vaatii, että unionin tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion

– jättää kumoamiskanteen tutkimatta tai hylkää sen perusteettomana tai toissijaisesti palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen ja

– velvoittaa KD:n korvaamaan muutoksenhakumenettelystä ja unionin yleisessä tuomioistuimessa käydystä menettelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

15 KD vaatii, että valitus hylätään ja EUIPO velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valituksen tarkastelu

16 EUIPO on esittänyt valituksensa tueksi neljä valitusperustetta. Ensimmäinen valitusperuste perustuu siihen, että henkilöstösääntöjen 43 artiklan, yhdessä henkilöstösääntöjen 110 artiklan kanssa, tulkinnassa on tapahtunut oikeudellinen virhe. Toinen valitusperuste perustuu oikeudellisiin virheisiin, jotka liittyvät arviointeja koskevan käytännön ohjeiden oikeudelliseen luonteeseen, perusteluvelvollisuuden rikkomiseen ja niistä aiheutuviin seurauksiin. Kolmas valitusperuste perustuu tosiseikkojen ottamiseen huomioon vääristyneellä tavalla ja selvitysaineiston virheelliseen arviointiin. Neljäs valitusperuste perustuu siihen, että huolenpitovelvollisuuden tulkinnassa on tapahtunut oikeudellinen virhe, ja siihen, että unionin yleinen tuomioistuin laiminlöi perusteluvelvollisuuttaan.

Ensimmäinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

17 EUIPO väittää ensimmäisessä valitusperusteessaan, että unionin yleinen tuomioistuin teki valituksenalaisen tuomion 23–31 kohdassa oikeudellisen virheen tulkitessaan henkilöstösääntöjen 43 artiklaa, luettuna yhdessä henkilöstösääntöjen 110 artiklan kanssa, kun se totesi, että arviointikertomuksesta nostetun kanteen tutkittavaksi ottaminen ei edellytä kaikkien sisäisten oikeussuojakeinojen käyttämistä. EUIPO väittää, että henkilöstösääntöjen 43 artiklan yleisten täytäntöönpanosääntöjen 7 artiklassa, jota sovelletaan siihen analogisesti henkilöstösääntöjen 110 artiklan 2 kohdan nojalla, velvoitetaan myös virkamies tai toimihenkilö, joka haluaa riitauttaa arviointikertomuksensa, tekemään ensin sisäinen valitus.

18 KD katsoo, että ensimmäinen valitusperuste on hylättävä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

19 Oikeuskäytännössä on jo todettu, että kun otetaan huomioon henkilöstösääntöjen 43 artiklassa tarkoitetun sen arviointikertomuksen luonne, jossa ilmaistaan arvioijien vapaasti muotoilema näkemys eikä nimittävän viranomaisen arviointi, henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun muodollisen valituksen tekeminen ei ole välttämätön edellytys tällaista toimea koskevan kanteen nostamiselle. Kanne voidaan näin ollen nostaa siitä hetkestä lähtien, jolloin arviointikertomuksen voidaan katsoa olevan lopullinen (ks. vastaavasti tuomio 3.7.1980, Grassi v. neuvosto, 6/79 ja 97/79, EU:C:1980:178, 15 kohta).

20 EUIPO kuitenkin väittää, että tämä oikeuskäytäntö ei ole esteenä sille, että nimittävä viranomainen ottaa käyttöön sisäisen valituksen, joka virkamiehen tai toimihenkilön, joka haluaa riitauttaa arviointinsa, on tehtävä ennen kuin asia voidaan saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

21 EUIPO katsoo, että tällainen toimivalta on myönnetty nimittävälle viranomaiselle henkilöstösääntöjen 43 artiklan ensimmäisessä kohdassa, jonka viimeisessä virkkeessä säädetään, että ”kunkin toimielimen nimittävä viranomainen vahvistaa säännökset, joilla annetaan oikeus hakea arviointimenettelyssä muutosta, mikä on tehtävä ennen 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun valituksen tekemistä”.

22 Tällaista tulkintaa ei kuitenkaan voida hyväksyä. Vaikka henkilöstösääntöjen 43 artiklan ensimmäisen kohdan viimeisessä virkkeessä säädetään, että kunkin toimielimen nimittävä viranomainen vahvistaa säännökset, joilla annetaan oikeus hakea arviointimenettelyn yhteydessä sisäisesti muutosta, siinä ei millään tavoin todeta, että tällaisen valituksen tekeminen olisi virkamiehen tai toimihenkilön velvollisuus.

23 Näin ollen henkilöstösääntöjen 43 artiklan yleisten täytäntöönpanosäännösten 7 artiklaa, jolla komissio on henkilöstösääntöjen 43 artiklan täytäntöönpanemiseksi vahvistanut edellytykset, joiden täyttyessä virkamies tai toimihenkilö voi tehdä arviointikertomuksestaan sisäisen valituksen, ei voida tulkita myöskään siten, että siinä otetaan käyttöön ennakkoedellytys kanteen nostamiselle tuomioistuimessa.

24 Lisäksi komissio olisi ylittänyt EUIPO:n mukaan sille henkilöstösääntöjen 110 artiklan 1 kohdassa annetun toimivallan antaa henkilöstösääntöjen yleiset täytäntöönpanosäännökset, jos se olisi henkilöstösääntöjen 43 artiklan yleisten täytäntöönpanosäännösten 7 artiklan säätäessään asettanut lisää edellytyksiä suhteessa henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdassa ja 91 artiklassa säädettyihin erityisiin edellytyksiin, jotka koskevat virkamiesten ja toimihenkilöiden oikeutta saada asiansa käsitellyksi Euroopan unionin tuomioistuimissa.

25 Näin ollen EUIPO ei voi perustellusti väittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen katsoessaan, että KD:llä oli oikeus nostaa riidanalaisesta kertomuksesta kanne ilman, että hän oli ensin tehnyt henkilöstösääntöjen 43 artiklan yleisten täytäntöönpanosäännösten 7 artiklassa tarkoitettua sisäistä valitusta.

26 Näin ollen ensimmäinen valitusperuste on hylättävä.

Toinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

27 EUIPO väittää toisessa valitusperusteessaan, että unionin yleinen tuomioistuin teki valituksenalaisessa tuomiossa oikeudellisia virheitä, kun se katsoi, että KD:n arvioija oli laiminlyönyt perusteluvelvollisuutensa jättäessään selittämättä, miksi KD:lle oli annettu ”Paineen sietokyvyn” taidosta vaadittua arvosanaa heikompi arvosana, ja että tämä laiminlyönti oikeutti riidanalaisen kertomuksen kumoamisen.

28 EUIPO arvostelee ensinnäkin unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 67 kohdassa esittämää toteamusta, jonka mukaan arviointeja koskevassa käytännön asiakirja-aineistossa on sen liitteessä A olevassa 3.5.5 kohdassa arvioijia koskeva ehdoton sääntö, joka on luonteeltaan pakollinen. EUIPO katsoo, että kyseinen käytännön asiakirja-aineisto ei ole oikeudellinen toimi eikä käytännesääntöjen kokonaisuus vaan siinä vain annetaan ohjeita ja esitetään huomautuksia henkilöstösääntöjen 43 ja 44 artiklan sekä henkilöstösääntöjen 43 artiklan yleisten täytäntöönpanosäännösten soveltamista varten. EUIPO päättelee tästä, että

kyseisen käytännön asiakirja-aineiston liitteessä A olevassa 3.5.5 kohdassa olevan sen suosituksen noudattamatta jättäminen, jonka mukaan selityksiä on esitettävä silloin, kun taidoista annettava arvosana on vaadittua arvosanaa heikompi, ei merkitse, että riidanalaisessa kertomuksessa on muotovirhe, toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 79 ja 80 kohdassa.

29 Toiseksi EUIPO katsoo, että arviointeja koskevan käytännön asiakirja-aineiston liitteessä A olevassa 3.5.5 kohdassa arvioijille esitetyssä suosituksessa mennään pidemmälle kuin oikeuskäytännössä asetetuissa arviointikertomuksen perusteluvaatimuksissa. Arviointikertomuksessa ei EUIPO:n mukaan tarvitse esittää tyhjentävää selvitystä työntekijän suorituksista, vaan siinä on ainoastaan esitettävä ratkaisevat seikat.

30 Kolmanneksi sillä, ettei riidanalaisessa kertomuksessa selitetty ”Paineen sietokyvyn” taidosta saatua arvosanaa, ei ollut KD:n arviointiin sellaista vaikutusta, joka oikeuttaisi kyseisen kertomuksen kumoamisen.

31 KD katsoo, että toinen valitusperuste on hylättävä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

32 EUIPO väittää ensinnäkin, että arviointeja koskevan käytännön asiakirja-aineiston liitteessä A olevassa 3.5.5 kohdassa olevalla suosituksella, jonka mukaan arvioijan on annettava selityksiä silloin, kun yhtä tai useampaa taitoa koskeva arviointi jää alle vaaditun tason, ei ole sitovaa merkitystä, toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 67 kohdassa katsonut.

33 Unionin tuomioistuin on kuitenkin katsonut, että kun toimielin vahvistaa hallinnolle osoitettuja ohjeellisia käytännesääntöjä ja kun se ne julkaistessaan ilmoittaa soveltavansa niitä vastedes niissä tarkoitettuihin tilanteisiin, tämä toimielin rajoittaa omaa harkintavaltaansa eikä se lähtökohtaisesti voi poiketa näistä säännöistä sillä uhalla, että sen mahdollisesti todettaisiin loukanneen yleisiä oikeusperiaatteita, kuten yhdenvertaisen kohtelun tai luottamuksensuojan periaatetta (ks. vastaavasti tuomio 1.12.1983, Blomefield v. komissio, 190/82, EU:C:1983:358, 20 kohta ja tuomio 19.7.2016, Kotnik ym., C-526/14, EU:C:2016:570, 40 kohta).

34 Käsiteltävässä tapauksessa on niin, että paitsi että arviointeja koskevan käytännön asiakirja-aineiston liitteessä A olevassa 3.5.5 kohdassa oleva sääntö on julkaistu, myös sen sisältö on nimenomaisesti toistettu riidanalaisessa kertomuksessa arvioijalle annetun seuraavan ohjeen muodossa: ”Jos taidoista annettu arvosana jää vaadittua arvosanaa heikommaksi siten, että tämä taso vaikuttaa työsuoritukseen, pyydämme esittämään selityksiä otsakkeessa ’Taitoja koskevat yleiset huomautukset’.”

35 Näissä olosuhteissa unionin yleinen tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan, että kyseinen sääntö oli ehdoton siitä seikasta huolimatta, että arviointeja koskevassa käytännön asiakirja-aineistossa täsmennetään, ettei sillä ole oikeudellista arvoa.

36 Toiseksi EUIPO arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se asetti arvioijalle raskaamman perusteluvelvollisuuden kuin jota oikeuskäytännössä edellytetään. Kuten edellä on esitetty, unionin yleinen tuomioistuin kuitenkin vain totesi, että arviointeja koskevan käytännön asiakirja-aineiston liitteessä A olevan 3.5.5 kohdan laatiessaan EUIPO oli itse asettanut arvioijille virkamiestensä ja toimihenkilöidensä arviointikertomuksia koskevan ylimääräisen

perusteluvelvollisuuden, ja se muistutti, että tämän tuomion 33 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan yhdenvertaisen kohtelun ja perustellun luottamuksen kunnioittaminen edellytti näin ollen, että tätä velvollisuutta noudatetaan.

37 Kolmanneksi EUIPO väittää, että joka tapauksessa perustelujen puutteellisuus, josta sitä arvostellaan, ei vaikuttanut KD:stä tehdyn yleisen arvioinnin asianmukaisuuteen, joten unionin yleinen tuomioistuin katsoi virheellisesti, että tällainen perustelujen puutteellisuus oli luonteeltaan sellainen, että se yksin oikeutti arviointikertomuksen kumoamisen.

38 On kuitenkin niin, että SEUT 296 artiklassa tarkoitettu perusteluvelvollisuus, joka on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan c alakohdassa, on unionin oikeuden keskeinen periaate, jonka tarkoituksena on yhtäältä antaa asianomaiselle riittävät tiedot, jotta tämä voi arvioida, onko hänelle vastainen toimi perusteltu ja onko tarkoituksenmukaista nostaa kanne sen laillisuuden riitauttamiseksi, ja toisaalta antaa unionin tuomioistuimille mahdollisuus harjoittaa valvontaansa (ks. vastaavasti tuomio 24.11.2022, Thunus ym. v. EIP, C-91/21 P, EU:C:2022:928, 81 kohta).

39 Tästä syystä vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 296 artiklassa täten määrätty perusteluvelvollisuus on SEUT 263 artiklassa tarkoitettu olennainen menettelymääräys (ks. vastaavasti tuomio 13.1.2022, YG v. komissio, C-361/20 P, EU:C:2022:17, 41 kohta), jonka noudattamatta jättäminen johtaa sen päätöksen kumoamiseen, jota se rasittaa.

40 Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan, että riidanalainen kertomus on kumottava, koska sen perustelut ovat puutteelliset.

41 Edellä esitetystä seuraa, että toinen valitusperuste on hylättävä.

Kolmas valitusperuste

Asianosaisten lausumat

42 EUIPO katsoo kolmannessa valitusperusteessaan, että unionin yleinen tuomioistuin otti valituksenalaisen tuomion 93 ja 96–103 kohdassa tosiseikat huomioon vääristyneellä tavalla ja arvioi virheellisesti asiaa koskevia todisteita.

43 Ensinnäkin unionin yleinen tuomioistuin käänsi EUIPO:n mukaan todistustaakan vaatiessaan EUIPO:ta osoittamaan, että se oli todella muistuttanut KD:tä määräaikojen noudattamisesta viitejakson aikana. Hallinnolla ei myöskään ole sen mukaan velvollisuutta lähettää tiettyä määräaikaa koskevia muistutuksia tai kirjallisia varoituksia työntekijälle aina, kun se on tarpeen.

44 Toiseksi EUIPO katsoo, että unionin yleisen tuomioistuimen päättelyissä on ilmeinen ristiriita sen kysymyksen osalta, joka koskee sitä, onko näiden määräaikojen noudattamista koskevia muistutuksia todella tehty. Se nimittäin katsoi yhtäältä valituksenalaisen tuomion 100 kohdassa, että EUIPO ei ollut esittänyt minkäänlaista näyttöä siitä, että kyseiset muistutukset oli todella tehty. Toisaalta se jätti kyseisen tuomion 93 kohdassa tutkimatta seikat, jotka EUIPO oli esittänyt vastauksen liitteissä D 1–D 5 esittääkseen näyttöä näistä samoista muistutuksista.

45 KD katsoo, että kolmas valitusperuste ei ole perusteltu.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

46 Ensinnäkin väite, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin käänsi perusteettomasti todistustaakan, kun se asetti EUIPO:lle velvollisuuden osoittaa, että esihenkilön viitejakson aikana KD:lle osoittamat, määräaikojen noudattamista koskevat muistutukset olivat todellisia, ei ole perusteltu.

47 Kuten oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, unionin oikeuden säännöissä ei edellytetä näyttöä siitä, että jotain ei ole tapahtunut (ks. vastaavasti tuomio 24.3.1988, komissio v. Italia, 104/86, EU:C:1988:171, 11 kohta).

48 Näin ollen KD:tä ei voida vaatia esittämään näyttöä siitä, ettei häntä ollut viitejakson aikana kertaakaan muistutettu määräaikojen noudattamisesta.

49 Unionin yleinen tuomioistuin ei myöskään tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan, että EUIPO:n tehtävänä oli esittää ainakin alustavaa näyttöä näiden riidanalaisessa raportissa mainittujen muistutusten todenperäisyydestä. Tämä todistustaakka ei edellytä, että EUIPO osoittaa virkamiehilleen ja toimihenkilöilleen muistutuksia tai varoituksia vain kirjallisesti, vaan se edellyttää, että se säilyttää todisteita merkittävistä tai toistuvista puutteista, mikäli se haluaa vedota niihin myöhemmin.

50 Toiseksi EUIPO tuo esiin ristiriidan valituksenalaisessa tuomiossa, kun unionin yleinen tuomioistuin kyseenalaisti muistutusten todenperäisyyden sen jälkeen, kun se oli jättänyt valituksenalaisen tuomion 93 kohdassa tutkimatta näitä muistutuksia koskevat todisteet, jotka se oli esittänyt unionin yleiselle tuomioistuimelle vastauskirjelmänsä liitteissä D 1–D 5.

51 Kuten unionin yleinen tuomioistuin muistutti valituksenalaisen tuomion 88 kohdassa, sen työjärjestyksen 85 artiklan 1 kohdassa määrätään, että todisteet on esitettävä ensimmäisessä kirjelmien vaihdossa, ja sen 2 kohdassa täsmennetään, että ne voidaan esittää kantajan vastauksessa tai vastaajan vastauksessa, jos niiden esittämiseen vasta silloin on pätevä syy.

52 Koska seikat, joiden EUIPO katsoo olevan omiaan osoittamaan edellä mainittujen KD:lle osoitettujen muistutusten todenperäisyyden, esitettiin ilman perusteluja vastaajan vastauksen vaiheessa, unionin yleinen tuomioistuin jätti ne tutkimatta soveltamalla työjärjestyksensä määräyksiä tavalla, jota valituksessa ei ole arvosteltu.

53 Näin ollen on niin, että kun unionin yleinen tuomioistuin totesi, että sille esitetyn asiakirja-aineiston valossa määräaikojen noudattamista koskevien, esihenkilön väitetysti KD:lle osoittamien muistutusten todenperäisyyttä ei ollut osoitettu, se ei tehnyt tuomiossaan oikeudellista virhettä tai esittänyt ristiriitaisia perusteluita.

54 Lopuksi on todettava, että jos väite, joka koskee sitä, että unionin yleinen tuomioistuin otti tosiseikat huomioon vääristyneellä tavalla, ja jonka EUIPO esitti niin ikään kolmannessa valitusperusteessaan, on kyseisen valitusperusteen kahdesta ensimmäisestä väitteestä erillinen, tämä väite on ilman mitään selvitystä, jonka avulla sen ulottuvuutta voitaisiin arvioida, jätettävä tutkimatta.

55 Kolmas valitusperuste on näin ollen hylättävä.

Neljäs valitusperuste

Asianosaisten lausumat

56 Neljännessä valitusperusteessaan, joka koskee valituksenalaisen tuomion 121–129 kohtaa, EUIPO arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se tulkitsi huolenpitovelvollisuutta oikeudellisesti virheellisellä tavalla ja rikkoi perusteluvelvollisuutta.

57 Unionin yleinen tuomioistuin teki EUIPO:n mukaan oikeudellisen virheen katsoessaan, että EUIPO:n oli otettava asianmukaisesti huomioon KD:n terveysongelmat riidanalaisen kertomuksen laatimista varten.

58 Ensinnäkin nimittäin silloin, kun arvioijalla ei ole syytä katsoa, että viranhaltijan terveysongelmien vuoksi perustellut poissaolot ovat voineet vaikuttaa merkittävästi hänen työsuorituksiinsa, häntä ei voida EUIPO:n mukaan arvostella siitä, ettei hän kertomuksessaan maininnut näitä ongelmia eikä ottanut niitä huomioon.

59 Toiseksi arviointikertomuksissa arvioidaan työntekijän pätevyyttä, tehokkuutta ja käytöstä palveluksessa tosiasiallisesti työskennellyn jakson aikana. EUIPO:n mukaan viitejakson ulkopuolelle jätetään jakso, jonka ajan työntekijä on ollut poissa perustelluista syistä (esim. sairaus, tapaturma, vanhempain- tai perhevapaa, äitiysloma). Jos poissaolo on niin pitkä tai merkittävä, että se on vaikuttanut työsuorituksiin, työntekijän vuosittaisia tavoitteita voidaan mukauttaa vastaavasti tai voidaan katsoa, että niiden toteutumatta jääminen on perusteltua.

60 Kolmanneksi EUIPO:n työterveyshuolto vastaanottaa lääketieteelliset tiedot ja käsittelee ne suoraan, eikä niitä toimiteta arvioijille tai yleisemmin hallinnolle. Tästä syystä henkilöstön terveyttä koskevia henkilötietoja ei mainita arviointikertomuksissa.

61 EUIPO arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, ettei se selittänyt sitä, minkä vuoksi arvioija laiminlöi huolenpitovelvollisuuttaan, eikä sitä, mitä tämä velvollisuus olisi häneltä edellyttänyt.

62 Ensinnäkin nimittäin EUIPO ei ymmärrä syitä, joiden vuoksi arvioijan olisi pitänyt mainita riidanalaisessa kertomuksessa KD:n terveysongelmat, koska se oli tehnyt tämän viimeksi mainitun työstä arvioinnin, joka oli kokonaisuudessaan positiivinen.

63 Toiseksi EUIPO katsoo, että valituksenalaisen tuomion perusteella ei voida ymmärtää, millä tavalla riidanalaisessa kertomuksessa olisi pitänyt viitata KD:n terveysongelmiin, koska arvioija ei voinut arvioida kyseisen työntekijän terveydentilaa.

64 Lopuksi EUIPO pohtii, edellyttääkö virkamiestuomioistuimen edellyttämä KD:n terveysongelmien huomioon ottaminen, että hänestä tehtyä arviointia parannetaan vai että hänestä tehtyä arviointia päivitetään. EUIPO katsoo, että olisi aivan yhtä perusteetonta myöntää työntekijälle jokin etuus hänen sairauspoissaolonsa vuoksi kuin arvostella häntä tällaisesta poissaolosta.

65 KD katsoo, että neljäs valitusperuste on perusteeton.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

66 On muistutettava, että huolenpitovelvollisuus heijastaa vastavuoroisten oikeuksien ja velvollisuuksien tasapainoa, joka henkilöstösäännöillä ja vastaavasti muuhun henkilöstöön sovellettavilla palvelussuhteen ehdoilla on luotu viranomaisen ja julkishallinnon työntekijöiden välisiin suhteisiin. Hyvää hallintoa koskevan oikeuden tavoin tämä tasapaino merkitsee muun muassa sitä, että kun viranomainen lausuu työntekijän tilanteesta, sen on otettava huomioon kaikki seikat, jotka todennäköisesti vaikuttavat sen päätökseen, ja että sen on tällöin otettava huomioon paitsi yksikön etu myös muun muassa asianomaisen työntekijän etu (ks. vastaavasti tuomio 15.4.2021, FV v. neuvosto, C-875/19 P, EU:C:2021:283, 98 kohta).

67 Kuten unionin yleinen tuomioistuin on perustellusti todennut valituksenalaisen tuomion 125 kohdassa, huolenpitovelvollisuus velvoittaa hallinnon muun muassa ottamaan tarvittaessa asianmukaisesti huomioon kyseisen virkamiehen tai toimihenkilön terveysongelmat, kun se laatii tätä koskevan arviointikertomuksen.

68 Käsiteltävässä tapauksessa unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 126 kohdassa, että riidanalaisessa kertomuksessa ei viitattu lainkaan KD:n viitejakson aikana kohtaamiin terveysongelmiin, vaikka ne olivatkin huomattavia, joten se totesi, että huolenpitovelvollisuutta oli loukattu.

69 EUIPO arvostelee tätä päätelmää ja väittää ensinnäkin, että virkamiehen tai toimihenkilön terveysongelmat tulee ottaa huomioon arviointikertomuksessa vain siinä tapauksessa, että kyseisen virkamiehen tai toimihenkilön terveydentilan vuoksi perustellut poissaolot ovat olleet niin pitkiä tai usein toistuvia, että ne estävät tämän viimeksi mainitun täydellisen arvioinnin kyseisen arviointikierroksen osalta.

70 Ei kuitenkaan voida päätyä näin suppeaan käsitykseen siitä, missä määrin virkamiehen tai toimihenkilön arvioija voi ottaa tämän terveydentilan huomioon, koska virkamiehen tai toimihenkilön terveysongelmat voivat vaikuttaa myös hänen työsuorituksiinsa niiden jaksojen aikana, kun tämä hoitaa tehtäviään.

71 Toiseksi EUIPO väittää, että terveystietojen luottamuksellisuus estää niiden mainitsemisen arviointikertomuksessa.

72 Näiden tietojen luottamuksellisuus ei kuitenkaan estä usein toistuvia poissaoloja aiheuttavasta pitkäaikaissairaudesta kärsivän työntekijän esihenkilöä olemasta tietoinen tämän terveysongelmista, vaikka hän ei tietäisikään niiden tarkkaa luonnetta.

73 Käsiteltävässä tapauksessa ei ole kiistetty yhtäältä sitä, että KD:llä oli ollut vuosina 2015–2018 vakavia terveysongelmia, joita hän ei vielä ollut selättänyt viitejakson aikana, kuten hänen sairauspoissaolonsa kyseisen jakson aikana osoittavat, eikä toisaalta sitä, että nämä ongelmat olivat hänen arvioijansa tiedossa.

74 Terveystietojen luottamuksellisuudella ei näin ollen voitu perustella sitä, ettei riidanalaisessa kertomuksessa mainita KD:n terveysongelmia lainkaan.

75 Kolmanneksi EUIPO arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se laiminlöi perusteluvelvollisuutensa, koska se ei selittänyt sitä, miksi arvioija laiminlöi huolenpitovelvollisuutensa, eikä sitä, miten KD:n terveysongelmien olisi pitänyt kuvastua riidanalaisesta kertomuksesta.

76 Kuten tämän tuomion 68 kohdassa on muistutettu, unionin yleinen tuomioistuin kuitenkin totesi valituksenalaisen tuomion 126 kohdassa, mistä riidanalaisessa kertomuksessa oleva huolenpitovelvollisuuden laiminlyönti muodostuu; se muodostuu siitä, että riidanalaisessa kertomuksessa ei lainkaan viitattu KD:n terveysongelmiin.

77 Unionin yleistä tuomioistuinta ei myöskään voida arvostella siitä, ettei se selittänyt, miten arvioijan olisi pitänyt ottaa nämä terveysongelmat huomioon, koska valituksenalaisessa tuomiossa todettu huolenpitovelvollisuuden laiminlyönti ei johdu kyseisten terveysongelmien epäasianmukaisesta huomioon ottamisesta vaan siitä, ettei niitä mainittu riidanalaisessa kertomuksessa lainkaan.

78 Näin ollen väite, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin totesi ilman perusteluja, että EUIPO oli laiminlyönyt huolenpitovelvollisuutensa, on perusteeton.

79 Edellä esitetystä seuraa, että neljäs valitusperuste on hylättävä.

80 Koska yhtäkään valitusperustetta ei ole hyväksytty, valitus on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

81 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan, jota saman työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla sovelletaan valituksen käsittelyyn, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska KD on vaatinut EUIPO:n velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja tämä on hävinnyt asian, EUIPO on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (yhdeksäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto (EUIPO) velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset